

СТАНОВИЩЕ

От: доц. д-р Светла Богданова Бонева
УНСС, катедра “Международни икономически отношения и бизнес”
Факултет “Международна икономика и политика”, Зам. – декан
Научна специалност 05.02.10 “Световно стопанство и международни икономически отношения”

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по научна специалност „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“, професионално направление 3.8. „Икономика“, област на висше образование 3. „Социални, стопански и правни науки“

Основание за представяне на становището: заповед № 918 от 02.05.2019 г. на Ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски“

Автор на дисертационния труд: Калина Лазарова Дурова

Тема на дисертационния труд: ***ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА ФОНДОВЕТЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ ВЪРХУ ИКОНОМИКИТЕ НА НОВИТЕ СТРАНИ-ЧЛЕНКИ ОТ ЦЕНТРАЛНА И ИЗТОЧНА ЕВРОПА***

1. Обща характеристика на представения дисертационен труд и оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Настоящата рецензия е разработена на основание на чл.4 от ЗРАСРБ и Правилника за неговото прилагане, както и заповед № 918 от 02.05.2019 г. на Ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски“.

Дисертационният труд на тема „ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА ФОНДОВЕТЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ ВЪРХУ ИКОНОМИКИТЕ НА НОВИТЕ СТРАНИ-ЧЛЕНКИ ОТ

ЦЕНТРАЛНА И ИЗТОЧНА ЕВРОПА“ е разработен от докторант Калина Лазарова Дурова, зачислена в докторантура в ЮЗУ „Неофит Рилски“ от 06.01.2016 г. до отчисляването ѝ с право на защита на през 2019 г.

Дисертационният труд на Калина Дурова е структуриран във въведение, три глави и използвана литература в общ обем от 198 страници, от които въведение, основен текст, заключение и приложение в обем от 188 страници. За неговото разработване са използвани 167 източника, от които 129 източника на английски език и 38 източника на български език. Дисертационният труд съдържа 80 таблици и 14 фигури.

Изследването на въздействието на еврофондовете на ЕС върху икономиките на новите страни-членки е важен, тъй като може да даде отговор на два важни въпроса: първо, дали кохезионната политика (КП) на ЕС е ефективна (постига целите си) и второ, какви промени следва да бъдат внесени в нея, за да се повиши нейната ефективност.

Логично, първата глава на дисертационния труд представя същността и факторите за икономическите различия в Европейския съюз. Представени са целите, инструментите, принципите и механизма на функциониране на кохезионната политика на ЕС. Проследена е историческата еволюция на КП и са очертани бъдещите възможности и предизвикателства пред нея. В тази глава авторката демонстрира своите добри познания в разглежданата проблематика и безспорно доказва, че е наясно с основните понятия, концепции и постановки по темата.

Във втората глава от дисертационния труд са обобщени и систематизирани теоретичните и емпирични проучвания за ефектите на Кохезионната политика. Анализирани са управлението и усвояването на фондовете на Европейския съюз в страните от Централна и Източна Европа през периода 2007-2015 г. Емпирично е изследвано въздействието на фондовете на Европейския съюз върху краткосрочния икономически растеж, заетостта, безработицата и бедността в новите страни-членки. В литературния обзор, авторката е групирала прегледаните литературни източници по различни критерии - методи на изследване, териториален обхват, времеви обхват, изводи и препоръки и други.

В третата глава на дисертационния труд са анализирани краткосрочните ефекти на фондовете на ЕС върху икономическия растеж, заетостта и безработицата в България. Направена е емпирична оценка на въздействието на усвояемостта на еврофондовете върху естествената норма на безработица и нормата на трайна безработица в България. Изследвано е въздействието на усвоените евросредства върху потенциалния брутен вътрешен продукт на България. Проучени са

ефектите на фондовете на ЕС върху жизнения стандарт на населението в областите на България.

В международната и българската литература са налични голям брой анализи и публикации в областта на предмета на изследването, които докторантката е успяла да отлично да обобщи и анализира. Дисертацията дава интересен научен поглед върху разглежданата проблематика и представлява успешен опит за систематизация на публикациите по темата в българската и чуждата специализирана научна литература. В този смисъл следва да се подчертаят добрата теоретична подготовка и практическа осведоменост на докторанта по проблематиката, разглеждана в дисертационния труд.

Избраната от докторантката тема е актуална и значима. Изследователският проблем е коректно формулиран. Доказана е и основната теза на изследването, а именно, че “Кохезионната политика на ЕС еволюира от чисто преразпределителен механизъм, отразяващ предимно националните интереси на държавите-членки, до ефективен общностен инструмент за регионално развитие и за икономическо и социално сближаване.”

Изследователските задачи, които трябва да бъдат изпълнени за постигането на поставената цел са формулирани и систематизирани коректно. Методологията, която докторантът използва, отговаря напълно на целите на изследването, дефинирани в неговия увод. Успешно са приложени сравнителният анализ, обобщението, дескриптивният анализ и регресионният анализ на панелни данни и времеви редове по метода на най-малките квадрати.

Добро впечатление прави критично-аналитичният подход на авторката, който е добре аргументиран и уместно подбран с оглед успешното изпълнение на задачите и постигането на целите, формулирани в увода на дисертационния труд.

2. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Докторантката е формулирала един теоретичен и четири научно-приложни приноси в своя автореферат, които отразяват основните постижения на дисертационния труд и потвърждават оригиналността на разработката.

Приносният момент в теоретичен план е свързан с обобщение и систематизиране на теоретичните и емпиричните проучвания на ефектите на Кохезионната политика върху икономическите различия в Европейския съюз. Авторката подчертава, че между отделните автори няма консенсус

по въпроса за ефективността на КП на ЕС. Срещат се различни становища – от положителни оценки за високата ефективност на тази политика в намаляването на регионалните различия, до критики за неразумно разходване на огромни средства с нулев резултат. Налице са и междинни мнения, според които КП има умерени положителни ефекти, които могат да бъдат засилени с подходящи реформи.

Приносните моменти в научно-приложен план са свързани с:

- регресионен анализ по метода на най-малките квадрати на въздействието на фондовете на ЕС върху краткосрочния икономически растеж, нормата на заетост, нормата на безработица и дела на населението в риск от бедност и социално изключване в НСЧ-10 (България, Румъния, Литва, Латвия, Естония, Чехия, Полша, Словакия, Словения и Унгария). Използвани са годишни данни за периода 2008-2015 г. Резултатите показват, че процентът на усвояемост на евросредствата не въздейства върху краткосрочния икономически растеж и заетостта на макроикономическо равнище.

- чрез регресия по МНМК са изследвани краткосрочните ефекти на фондовете на ЕС върху икономическия растеж, заетостта и безработицата в България. Използвани са тримесечни данни за периода 2010-2015 г. Резултатите от изследването сочат, че в краткосрочен период усвояемостта на еврофондовете не въздейства върху икономическия растеж, заетостта и безработицата в България. Това означава, че еврофондовете не могат да се използват като средство за бързо възстановяване на българската икономика в кризисни условия.

- емпирично са оценени дългосрочните ефекти на усвояемостта на еврофондовете върху икономиката на България (потенциалния БВП, нормата на трайна безработица и общата факторна производителност) чрез производствена функция на Коб-Дъглас. Използвани са годишни данни за периода 2010-2015 г. Резултатите от анализа показват, че в дългосрочен период усвоените евросредства имат благоприятно въздействие върху потенциалния БВП и общата факторна производителност. Положителните ефекти съответстват на икономическата логика и са резултат от повишаване на технологичното равнище и подобряване на инфраструктурата на българската икономика. Усвоените еврофондове не оказват очакваното позитивно въздействие върху потенциалната заетост и нормата на трайна безработица, което би могло да е резултат от неефективност на мероприятията, финансирани от ЕС за повишаване на знанията и уменията на работната сила в България.

- чрез регресия на годишни панелни данни по МНМК за периода 2014-2015 г. е анализирано въздействието на фондовете на ЕС върху

жизнения стандарт в областите на България (ниво NUTS 3). Резултатите показват, че частните и публичните инвестиции имат положителен ефект върху жизненото равнище на населението, като приносят на частните инвестиции в тази насока е около 14 пъти по-голям от този на евросредствата. Можем да направим извода, че КП на ЕС не може сама по себе си да доведе до премахване на регионалните дисбаланси, но може да се превърне в катализатор на този процес, чрез стимулиране на предприемаческата активност на частния сектор.

Всички приносни моменти според мен заслужават внимание и биха могли да се материализират в серия публикация на английски език, които да намерят своите читатели извън пределите на страната.

Също така, съветът ми към авторката на дисертационния труд е да публикува своето изследване като монография.

3. Оценка на публикациите по дисертацията

Докторантката представила общо 12 публикации, от които: 7 самостоятелни статии, публикувани в научни списания; три доклада от участие в научни конференции, една колективна монография на английски език и една колективна статия на български език.

Всички представени публикации попадат в обхвата на темата на дисертационния труд и по същество представляват отделни негови части.

Всичките публикации са отпечатани в издания с редакционен съвет и са били предмет на предварително рецензиране, преди да бъдат отпечатани. Тези публикации на докторанта са станали достояние на научната общност в и извън ЮЗУ и напълно отговарят на изискванията по отношение на публикациите, необходими за присъждане на образователната и научна степен "доктор".

4. Оценка на автореферата

Авторефератът на дисертационния труд отговаря на количествените, структурните и качествените изисквания към обема и съдържанието на авторефератите. Той дава точна и пълна представа за съдържанието, структурата и основните изводи на дисертационния труд.

5. Заключение

Дисертационният труд на Калина Лазарова Дурова на тема: „ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА ФОНДОВЕТЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

ВЪРХУ ИКОНОМИКИТЕ НА НОВИТЕ СТРАНИ-ЧЛЕНКИ ОТ ЦЕНТРАЛНА И ИЗТОЧНА ЕВРОПА“ е оригинално и актуално изследване, което отговаря на основните изисквания за присъждане на образователната и научна степен “доктор”. Авторът има добър език и стил, анализирал е значителен обем научна литература, обосновал е добре своите позиции, заключения и препоръки. Всичко това ми дава основание да гласувам „ЗА“ присъждането на образователната и научна степен “доктор” на Калина Лазарова Дурова.

20.05.2019
Гр. София

Подпис: *Стефан*.....